

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΟΔΗΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Α'. Αντικείμενο του εγχειριδίου

Με το άρθρο 2 παρ. 5 του ν. 3133/2003 «Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης» (ΦΕΚ Α' 85/2003) παρέχεται αρμοδιότητα στην Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης για τη συγγραφή "Εγχειριδίου", δηλαδή κειμένου οδηγιών που πρέπει να ακολουθούνται κατά την κωδικοποιητική διαδικασία. Με τον προαναφερόμενο νόμο πραγματώνεται συστηματικά για πρώτη φορά στην ελληνική έννομη τάξη υπό το Σύνταγμα του 1975 ο θεσμός της νομοθετικής κωδικοποίησης. Ο θεσμός αυτός βρίσκεται θεμέλιο στο άρθρο 76 παρ. 7 του Συντάγματος, στο οποίο και κατοχυρώνεται. Η αξιοποίησή του έχει καταστεί πλέον απολύτως αναγκαία, δεδομένου ότι η συγκέντρωση και συστηματική ταξινόμηση των συναφών κανόνων συμβάλλει αποφασιστικά στην κατοχύρωση των δικαιωμάτων του προσώπου, στη διευκόλυνση των διοικητικών οργάνων κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, στην ευχερέστερη επικράτηση των αρχών της νομιμότητας και της ασφάλειας δικαίου και εντέλει στην εμπέδωση της αρχής του κράτους δικαίου.

Στο κείμενο που ακολουθεί περιλαμβάνονται ορισμένοι βασικοί κανόνες, οι οποίοι πρέπει να τηρούνται κατά τη διαδικασία της κωδικοποίησης. Η υιοθέτησή τους έχει ως σκοπό την επίτευξη ενότητας και ομοιομορφίας ως προς την εμφάνιση και διατύπωση των διαμορφούμενων κειμένων των κωδίκων.

Β. Ζητήματα διαδικασίας

Η κωδικοποίηση αποτελεί, σε αρκετές περιπτώσεις, μία σύνθετη διαδικασία που αναλύεται σε επιμέρους στάδια. Η διαδικασία αυτή αρχίζει με τη συγκέντρωση και καταγραφή της σχετικής με την κωδικοποίηση ύλης (νομοθετικές ή και κανονιστικές πράξεις). Η Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης προσδιορίζει την έκταση της

κωδικοποίησης (νομοθετήματα και ενδεχομένως μεμονωμένες διατάξεις που θα περιληφθούν στην κωδικοποίηση) καθώς και το διάγραμμά της. Η κατάρτιση του τελευταίου μπορεί να ανατίθεται σε ομάδες εργασίες καθώς και σε τρίτα πρόσωπα ή φορείς (ειδικούς επιστήμονες, ερευνητικά ή πανεπιστημιακά ιδρύματα). Τούτο, διότι η διάρθρωση της ύλης συνιστά μία λεπτή επιστημονική εργασία, η οποία μπορεί να εγείρει σειρά σοβαρών ζητημάτων. Το διάγραμμα μπορεί να αναπροσαρμόζεται, όταν κρίνεται αναγκαίο, με την πρόοδο της εργασίας.

Ακολουθεί η κατάρτιση προσχεδίου του κώδικα που συνοδεύεται από την αιτιολογική έκθεση, τις κωδικοποιούμενες διατάξεις και τέλος, πίνακες αντιστοιχίας των διατάξεων του κώδικα προς τις κωδικοποιούμενες καθώς και των καταργημένων διατάξεων. Το προσχέδιο καταρτίζεται από ομάδες εργασίας που συγκροτούνται προς τούτο ή από ειδικούς επιστήμονες ή φορείς του δημοσίου τομέα, στους οποίους ανατίθεται το έργο αυτό, όπως ορίζει ο νόμος. Οι ομάδες, ειδικοί επιστήμονες και φορείς αυτοί μπορεί να είναι είτε εκείνοι, στους οποίους είχε ανατεθεί η σύνταξη του διαγράμματος είτε άλλοι.

Συντονιστές των ομάδων εργασίας ορίζονται μέλη της Κεντρικής Επιτροπής Κωδικοποίησης, τα οποία και την ενημερώνουν διαρκώς για την πρόοδο των εργασιών καθώς και για τα τυχόν ανακύπτοντα ζητήματα.

Το προσχέδιο λαμβάνει την τελική μορφή του αφού υποστεί την προσήκουσα επεξεργασία από την Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης, η οποία και το προωθεί προς τον αρμόδιο υπουργό προκειμένου να υποβληθεί στη Βουλή σχετικό σχέδιο νόμου προς ψήφιση με τη διαδικασία των κωδίκων ή να προταθεί η έκδοση σχετικού προεδρικού διατάγματος, κατά περίπτωση.

Γ'. Περιεχόμενο

Η κωδικοποίηση αφορά ισχύουσες διατάξεις. Τούτο επομένως σημαίνει, ότι τυχόν καταργηθείσες, ρητώς ή σιωπηρώς, θα πρέπει να απαλείφονται. Η σχετική απόφαση (περί της απαλοιφής) αποτελεί

προϊόν λεπτής ερμηνευτικής επεξεργασίας. Η απάλειψη είναι ευχερής, όταν υπάρχει ρητή διάταξη νόμου ή κανονιστικής πράξης ή σχετική απόφαση του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου, όταν αυτό ασκεί την αρμοδιότητα του άρθρου 100 παρ. 1 στ. ε' του Συντάγματος για την άρση της αμφισβήτησης περί της ουσιαστικής αντισυνταγματικότητας διάταξης τυπικού νόμου. Αντιθέτως, είναι δυσχερέστερη, όταν πρόκειται περί σιωπηρής κατάργησης. Επισημαίνεται ότι σιωπηρή κατάργηση επέρχεται, εκτός των άλλων, και σε περίπτωση αντίθεσης προς μεταγενέστερο Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Επίσης τυχόν μεταβατικές διατάξεις των κωδικοποιούμενων πράξεων, οι οποίες έχουν απολέσει πλέον το αντικείμενο εφαρμογής τους, πρέπει να απαλείφονται.

Από την άλλη πλευρά, ο συντάκτης του κώδικα διαθέτει ευχέρεια να αναδιατυπώνει τις σχετικές διατάξεις, ώστε να χαρακτηρίζονται από λιτότητα, συνεκτικότητα και φραστική ομοιομορφία. Η αναδιατύπωση συνιστά πτυχή της ευχέρειας αυτής, στην οποία κατ' εξοχήν περιλαμβάνεται και η επέλευση των αναγκαίων μεταβολών, σε περίπτωση που έχει προηγηθεί μεταφορά αρμοδιοτήτων ή οργανωτική αναδιάρθρωση (π.χ. μεταβολή της ονομασίας Υπουργείου ή Γενικής Γραμματείας ή μεταβολή νομικού όρου). Τέτοιου είδους μεταβολές είναι συχνές στη νομοθετική και διοικητική πρακτική, ώστε η σχετική ενημέρωση του κειμένου του συγκροτούμενου κώδικα να αποτελεί πραγματικά πολύτιμη βοήθεια προς τον εφαρμοστή του δικαίου, ο οποίος δεν είναι κατ' ανάγκην ο έμπειρος νομικός. Η ευχέρεια αυτή ωστόσο δεν περιλαμβάνει τη μεταβολή ούτε της ισχύουσας ρύθμισης ούτε των ορισμών, οι οποίοι έχουν περιληφθεί στο κείμενο των κωδικοποιούμενων διατάξεων και οι οποίοι πρέπει να παρατίθενται αμετάβλητοι.

Επισημαίνεται ότι οι ορισμοί πρέπει να παρατίθενται στην αρχή του οικείου κειμένου, εκτός αν αφορούν ορισμένα μόνο μέρη της κωδικοποιούμενης ύλης, οπότε θα πρέπει να παρατίθενται στα οικεία κεφάλαια.

Η Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης διατηρεί την ευχέρεια να υποβάλει προτάσεις προς τους καθ' ύλην αρμόδιους υπουργούς για

νομοθετικές ρυθμίσεις προς κάλυψη κενών της νομοθεσίας ή προς άρση διαπιστούμενων αντινομιών, ασαφειών ή αντιθέσεων προς το Σύνταγμα, το κοινοτικό δίκαιο ή διεθνείς συμβάσεις, ιδίως αν οι αντιθέσεις αυτές έχουν διαπιστωθεί με δικαστικές αποφάσεις.

Δ'. Ομοιομορφία ως προς την εμφάνιση και τη διατύπωση

Σε συνέχεια των προαναφερθέντων υπογραμμίζεται η ανάγκη ομοιομορφίας των διαμορφούμενων διατάξεων ως προς τη δόμηση και τη διατύπωση του περιεχομένου τους, με την επισήμανση ότι πρόκειται για κωδικοποίηση και όχι για εξ υπαρχής νομοθέτηση. Η ανταπόκριση προς τις υποδείξεις, οι οποίες διατυπώνονται στο κείμενο, σε σχέση με τα νομοτεχνικά ζητήματα που εγείρονται μπορεί να εξασφαλίσει την επιδιωκόμενη ομοιομορφία.

Συγκεκριμένα, η συντομία, σαφήνεια και περιεκτικότητα κατά τη διατύπωση των άρθρων συνιστά αρετή του κώδικα. Είναι προτιμότερο, όταν υπάρχει ανάγκη, να αυξάνεται ο αριθμός των άρθρων μάλλον παρά οι παράγραφοι που περιέχονται σε αυτά. Οι προτάσεις πρέπει να είναι σύντομες και εύληπτες. Θα πρέπει να αποφεύγονται πλατειασμοί και πολύπλοκες διατυπώσεις που πολλές φορές δημιουργούν ασάφεια. Επίσης, θα πρέπει να αποφεύγονται οι μακρές, δαιδαλώδεις και σχοινοτενείς φράσεις που απαρτίζονται από πλήθος επιμέρους παραθετικών ή αναφορικών προτάσεων, καθιστώντας δυσχερή ή και αδύνατη την κατανόηση. Η κατανομή των νοημάτων σε περισσότερες αυτοτελείς, μικρές, περιεκτικές και ακριβόλογες προτάσεις συμβάλλει στην ευχερέστερη κατανόηση του κειμένου του κώδικα.

Επίσης, η λελογισμένη χρήση όρων από την επιστήμη είναι αποδεκτή, εφόσον κινείται στο πλαίσιο της επίσημης νεοελληνικής (δημοτικής) γλώσσας και στις απαιτήσεις ενός δημόσιου κειμένου, που υπερβαίνει τα στενά όρια μιας συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής και ενός περιορισμένου διαστήματος χρόνου. Η πυκνότητα λ.χ. που εξασφαλίζει στο λόγο η χρήση μιας μετοχής ή μιας φράσης ή μιας παγιωμένης έκφρασης, που πάντως δεν έχει αντικατασταθεί από κάποια άλλη αντίστοιχη της δημοτικής, δεν πρέπει να θυσιάζεται σε

τυπολατρικούς κανόνες, οι οποίοι οδηγούν σε λεκτική χαλαρότητα, εξεζητημένη απλούστευση και αλλοίωση του ύφους ενός επίσημου νομικού κειμένου, όπως είναι το κείμενο του κώδικα.

Εξάλλου, ιδιαίτερη φροντίδα πρέπει να καταβάλλεται κατά τη διατύπωση του κειμένου του κώδικα για την εξασφάλιση της επιβαλλόμενης ομοιομορφίας στους όρους σε σχέση και με τη λοιπή νομοθεσία. Η ανομοιομορφία, ιδίως στην ορολογία, ενδέχεται να έχει δυσμενείς επιπτώσεις ακόμη και στο ουσιαστικό περιεχόμενο του κώδικα, προκαλώντας ως προς την έννοια μιας διάταξης ερμηνευτικά ζητήματα.

Σε κάθε περίπτωση πάντως, όριο της σχετικής προσπάθειας αποτελεί η απαγόρευση αλλοίωσης των κωδικοποιούμενων κανόνων.

Ε'. Ενότητα

Ο ίδιος ο σκοπός του εγχειρήματος υπαγορεύει την πιστή τήρηση του κανόνα της ενότητας ως προς την κωδικοποιούμενη ύλη. Οι νομοθετικές ή κανονιστικές πράξεις που κωδικοποιούνται θα πρέπει να είναι συναφείς ως προς το αντικείμενό τους, όπως άλλωστε προβλέπει και το Σύνταγμα (άρθρο 74 παρ. 5 εδάφ. τρίτο). Τούτο σημαίνει ότι μη σχετικές διατάξεις δεν θα πρέπει να περιλαμβάνονται στο συγκροτούμενο κώδικα. Τυχόν μη συναφείς («σχετικές») διατάξεις των κωδικοποιούμενων νομοθετικών και κανονιστικών πράξεων θα πρέπει να επισημαίνονται και να μην περιλαμβάνονται στο κείμενο του κώδικα.

Περαιτέρω, κάθε μέρος και άρθρο θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από ομοιογένεια σε σχέση με την ύλη που ρυθμίζεται με αυτό. Η ομοιογένεια έχει την έννοια της αποτύπωσης στο κείμενο του άρθρου όσων κανόνων έχουν το ίδιο αντικείμενο (π.χ. αρμόδια όργανα για την κήρυξη αυθαιρέτου ως κατεδαφιστέου) ή, αν αυτό κρίνεται ως σκόπιμο, και συναφών διατάξεων. Μολονότι το ζήτημα τούτο κρίνεται κατά περίπτωση, ανάλογα και με τις ιδιαιτερότητες των σχετικών ρυθμίσεων, σημειώνεται και πάλι ότι είναι προτιμότερο να δημιουργούνται περισσότερα άρθρα με ομοιογενή παρά λιγότερα με ετερογενή ύλη.

ΣΤ'. Τίτλος

Ο τίτλος του κώδικα θα πρέπει να είναι αρκούντως γενικός και συνοπτικός, αποδίδοντας το περιεχόμενό του. Θα πρέπει να προτιμώνται διατυπώσεις απλές, ευσύνοπτες και περιεκτικές, οι οποίες θα επιτρέπουν την ευχερή, αλλά ακριβή προϋδέαση του αναγνώστη. Σκόπιμη είναι η χρήση των όρων «κώδικας»/«κωδικοποίηση» ή της ονομαστικής κατά την εισαγωγική διατύπωση του τίτλου, ενώ θα πρέπει να αποφεύγεται η χρήση προθέσεων ή επιρρημάτων («Περί....» ή «Για....»).

Ζ'. Διάρθρωση του περιεχομένου

1. Συστηματική διαίρεση του κώδικα

Το κείμενο του κώδικα διαιρείται σε «βιβλία», «μέρη», «τμήματα» και «κεφάλαια». Τα «μέρη» μπορούν να χρησιμοποιούνται, εφόσον τούτο κριθεί αναγκαίο λόγω της (πολυπλοκότητας της) διάρθρωσης της ύλης. Τα «βιβλία», τα «μέρη» και τα «τμήματα» αριθμούνται λεκτικά και αναγράφονται με κεφαλαία γράμματα (λ.χ. ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ). Τα κεφάλαια αριθμούνται με κεφαλαία γράμματα της ελληνικής αλφαβήτου (λ.χ. Α', Β', Γ' κ.ο.κ.). Σε κάθε περίπτωση προηγείται το αριθμούμενο τμήμα του κώδικα και ακολουθεί ο αριθμός (λ.χ. ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ, ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ, ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ, ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α').

Τα «βιβλία», τα «μέρη», τα «τμήματα» και τα «κεφάλαια» φέρουν τίτλο, ο οποίος θα πρέπει να αποδίδει με ακρίβεια το περιεχόμενο της ύλης που περιλαμβάνεται. Ο τίτλος θα πρέπει να είναι συνοπτικός, να μη συνιστά επανάληψη του τίτλου της ευρύτερης ενότητας στην οποία εντάσσεται (λ.χ. ο τίτλος του κεφαλαίου δεν πρέπει να ταυτίζεται με τον τίτλο του τμήματος) ούτε βεβαίως του τίτλου του κώδικα. Η διατύπωση του τίτλου απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή, δεδομένου ότι αυτός συνιστά μέρος του νομοθετήματος και υπό την έννοια αυτή χρήσιμο ερμηνευτικό

βοήθημα κατά τον προσδιορισμό της έννοιας των διατάξεών του (ιδίως στο πλαίσιο της συστηματικής ερμηνευτικής μεθόδου).

2. Άρθρα

Κατ' αντίστοιχο τρόπο θα πρέπει να δομούνται και τα άρθρα.

Τα άρθρα αριθμούνται με αραβική αρίθμηση (λ.χ. 1, 2, 3 κ.ο.κ.). Και στην περίπτωση αυτή προηγείται η μνεία του άρθρου με κεφαλαίο το πρώτο γράμμα και ακολουθεί ο αριθμός (:Άρθρο 1). Κάθε άρθρο φέρει τίτλο, για τον οποίο ισχύουν όσα αναφέρθηκαν, προκειμένου για τους τίτλους των «βιβλίων», «μερών», «τμημάτων» και «κεφαλαίων» (βλ. αμέσως πιο πάνω υπό 1). Κάτω από τον τίτλο παρατίθενται, σε παρένθεση και συνοπτικά, οι κωδικοποιούμενες διατάξεις καθώς και οι τυχόν σχετικοί κοινοτικοί κανόνες. Αναλυτική παράθεση εθνικών, κοινοτικών και διεθνών διατάξεων γίνεται σε ειδικό παράρτημα, το οποίο προσαρτάται στο τέλος του κώδικα.

Τα άρθρα αποτελούνται από παραγράφους και εδάφια, εφόσον τούτο είναι αναγκαίο. Οι παράγραφοι χαρακτηρίζονται από νοηματική αυτοτέλεια, αρχίζουν με την τήρηση εσοχής, αριθμούνται δε με αραβικό αριθμό. Τα εδάφια δεν αριθμούνται και δεν αλλάζει η γραμμή στο κείμενο.

Αν η διάταξη περιλαμβάνει περιπτώσεις, αυτές θα αριθμούνται με μικρά γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου (δηλαδή α', β', γ' κ.ο.κ.). Εφόσον υπάρχει ανάγκη παράθεσης υποπερίπτωσης, αυτή θα δηλώνεται με δύο γράμματα επίσης του ελληνικού αλφαβήτου, τα οποία θα είναι όμοια (δηλαδή αα', ββ', γγ' κ.ο.κ.)

Η διαίρεση αυτή θα πρέπει να τηρείται πιστά, δεδομένου ότι μόνον με τον τρόπο αυτό μπορεί να εξασφαλιστεί η ομοιομορφία τόσο κατά την κατάρτιση του κώδικα όσο και κατά την παραπομπή στις διατάξεις του από άλλες νομοθετικές ή κανονιστικές πράξεις ή κώδικες.

Η'. Παραπομπή σε άλλες διατάξεις

Μία από τις θετικές συνέπειες της κωδικοποίησης είναι ότι μπορεί να περιορίσει την παραπομπή σε άλλες διατάξεις, η οποία ενισχύει την αποσπασματικότητα της νομοθεσίας. Πρέπει, λοιπόν, κατά την αναδιατύπωση των κωδικοποιούμενων διατάξεων να αποφεύγεται η παραπομπή σε άλλες διατάξεις, ιδίως αν αυτές δεν περιλαμβάνονται στον ίδιο κώδικα, κατά τρόπο ώστε το περιεχόμενο της σχετικής ρύθμισης να προκύπτει από την ανάγνωση της ίδιας της διάταξης αυτοτελώς.

Όπου, παρόλα αυτά, είναι αναγκαία η μνεία άλλων νομοθετημάτων, αυτή πρέπει να γίνεται κατά τρόπο ενιαίο σε όλο τον κώδικα. Συγκεκριμένα, για λόγους ακρίβειας και διευκόλυνσης του χρήστη, πρέπει να αναγράφεται ο αριθμός του νόμου και το έτος δημοσίευσής του. Επίσης, κατά την πρώτη μνεία, πρέπει να δηλώνεται σε παρένθεση το τεύχος και ο αριθμός του φύλλου της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως [π.χ. ν. 3133/2003 (ΦΕΚ Α' 85)]. Πρέπει επίσης να αναφέρεται το συγκεκριμένο άρθρο και η παράγραφος αυτού, όπου γίνεται η παραπομπή.

Εφόσον δεν προκύπτει σαφώς από την κωδικοποιούμενη διάταξη αν η παραπομπή γίνεται σε διάταξη, όπως αυτή ισχύει σήμερα και θα ισχύει κάθε φορά (γνήσια παραπομπή) ή, αντιθέτως, όπως ισχύει σήμερα, ανεξάρτητα από τυχόν μεταγενέστερες τροποποιήσεις της (μη γνήσια παραπομπή), τότε το κενό αυτό μπορεί να καλυφθεί κατά την κωδικοποίηση, εφόσον έχει επικρατήσει πάγια και αδιαμφισβήτητη λύση για το θέμα αυτό.

Θ'. Συντομογραφίες

Όταν στο κείμενο του νόμου επαναλαμβάνεται συχνά επωνυμία ή τίτλος, μπορεί αντ' αυτών να χρησιμοποιηθεί κατάλληλη συντομογραφία. Στην περίπτωση αυτή, στην πρώτη διάταξη, στην οποία εμφανίζεται η επωνυμία ή ο τίτλος, θα πρέπει να αναγράφεται ολογράφως και μέσα σε παρένθεση η συντομογραφία. Στη συνέχεια πλέον παρατίθεται η συντομογραφία.

Γ. Χρήση κεφαλαίων

Θα πρέπει να αποφεύγεται η τάση που παρατηρείται σε κείμενα νομοθετημάτων να γράφονται με κεφαλαία τα αρχικά ουσιαστικών και επιθέτων. Στην ελληνική γλώσσα, ως γνωστόν, κεφαλαιογραφούνται μόνον τα κύρια (ονόματα), τα εθνικά ονόματα, τα ονόματα των μηνών, των ημερών, τα τοπωνύμια, οι τιμητικοί τίτλοι και τα αρκτικόλεξα, δηλ. οι ονομασίες νομικών προσώπων, οργανισμών, αυτοτελών υπηρεσιών κ.λπ. (π.χ. ΙΚΑ, ΥΠΑ).

ΙΑ'. Ξένοι όροι

Πρέπει κατά κανόνα να αποφεύγεται η χρήση ξένων όρων ή λέξεων. Εάν οι κωδικοποιούμενες διατάξεις περιλαμβάνουν ξένους όρους ή λέξεις, χωρίς αυτό να είναι αναγκαίο, τότε, κατά την κωδικοποίηση, πρέπει να αποδίδονται στην ελληνική γλώσσα, εφόσον έχει διαπλαστεί σχετικώς δόκιμος όρος.

ΙΒ'. Μεταβατικές διατάξεις

Ο κώδικας πρέπει να διατηρεί αμετάβλητο το χρόνο έναρξης και λήξης της ισχύος των διατάξεων, όπως ίσχυε και πριν από την κωδικοποίηση. Για το σκοπό αυτό, χρειάζεται να περιλαμβάνει στο τέλος, σε ειδικό κεφάλαιο ή άρθρο, τις μεταβατικές διατάξεις που υπήρχαν στην υπό κωδικοποίηση νομοθεσία, κατά την χρονολογική σειρά της έκδοσής τους ή με βάση άλλο συστηματικό τρόπο κατάταξης που θα κριθεί πρόσφορος.

Βεβαίως, οι κωδικοποιούμενες μεταβατικές διατάξεις θα περιληφθούν προσαρμοσμένες στα νέα δεδομένα του κώδικα. Για παράδειγμα, οι διατάξεις θα προσδιορίζονται, ανάλογα με την

περίπτωση, με το κεφάλαιο, το άρθρο ή την παράγραφο του κώδικα και όχι με αναφορά στο νομοθετικό κείμενο από όπου προέρχονται.

Εξάλλου, ενδέχεται ορισμένες μεταβατικές διατάξεις να έχουν καταστεί πλέον άνευ αντικειμένου και ως εκ τούτου να είναι σκόπιμη η απάλειψή τους, όπως αναφέρεται ανωτέρω στο κεφάλαιο Γ'. Είναι προφανές ότι η επιλογή αυτή πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή, ώστε να μην ανακύψουν προβλήματα διαχρονικού δικαίου από την εφαρμογή του κώδικα.

Στο τέλος του κώδικα, σε αυτοτελές άρθρο, πρέπει να υπάρχει ειδική πρόβλεψη, από την οποία θα προκύπτει η κωδικοποιηθείσα νομοθεσία καταργείται.

ΙΓ'. Πίνακας αντιστοιχίας διατάξεων

Στον κώδικα πρέπει να προστίθεται ως παράρτημα πίνακας όπου θα αναγράφεται για κάθε άρθρο του, η αντίστοιχη διάταξη πριν από την κωδικοποίηση και αντιστρόφως. Το νομοθέτημα, από το οποίο προέρχεται η κωδικοποιούμενη διάταξη, θα πρέπει να ορίζεται με τον αριθμό και το έτος του, το φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (τεύχος και αριθμός φύλλου) δημοσίευσής του.

Στον κώδικα πρέπει, τέλος, να περιληφθεί ως παράρτημα πίνακας, από τον οποίο θα προκύπτει ποιές από τις διατάξεις του κώδικα ενσωματώνουν στο εθνικό δίκαιο διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, με προσδιορισμό των τελευταίων κατά τη μορφή, το άρθρο και τη δημοσίευσή τους.

ΙΔ'. Αιτιολογική Έκθεση

Κάθε κώδικας συνοδεύεται από αιτιολογική έκθεση όπου εκτίθεται συνοπτικά το ιστορικό της κωδικοποίησης, οι λόγοι που την επέβαλαν καθώς και οι λύσεις που δόθηκαν σε προβλήματα, τα οποία ανέκυψαν κατά το έργο της κωδικοποίησης, τόσο σε επίπεδο γενικό (λ.χ. επιλογές όσον αφορά την χρησιμοποιούμενη ορολογία κατά τρόπο ενιαίο σε όλον τον κώδικα), όσο και σε σχέση με επιμέρους διατάξεις

(λ.χ. απλοποίηση στη διατύπωση στρυφνών διατάξεων ή ρητή ή σιωπηρή κατάργηση ορισμένου κανόνα). Πάντως, η αιτιολογική έκθεση δεν θα περιλαμβάνει ουσιαστική αιτιολόγηση των ρυθμίσεων. Ο ερμηνευτής θα πρέπει να τις αναζητήσει στα νομοθετήματα που κωδικοποιούνται με τη βοήθεια του πίνακα αντιστοιχίας διατάξεων.